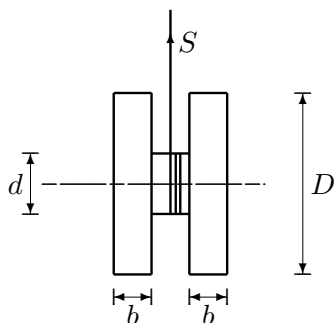

Regneøving 4.

(Veiledning: Onsdag 18. september kl. 16.15-18.00.)

Denne øvinga fortsetter der den forrige øvinga slapp – og skal igjen gi trening i å behandle rotasjonsbevegelser og dermed forbundne vanskeligheter.

Oppgave 1.

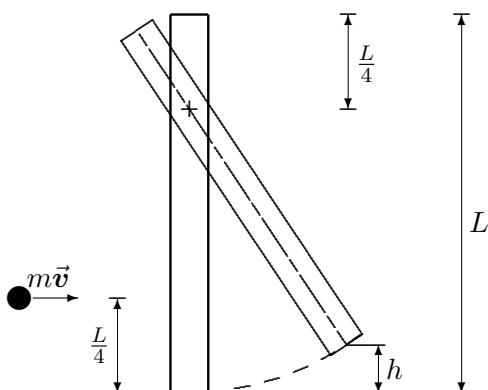
En jo-jo er laget av to jevntykk skiver med diameter D , tykkelse b og massetetthet ρ , festet til hverandre med en lett aksel med diameter d .

Ei lett snor er viklet flere ganger rundt akselen. Snora holdes fast, og jo-jo'en slippes og faller, mens snora vikles av akselen.

Finn uttrykk for akselerasjonen til jo-jo'en, a , og strekket i snora, S . (Tregghetsmomentet om akselen for en massiv sylinder med masse M og radius R er $I_T = \frac{1}{2}MR^2$).

Sett så inn $D = 5$ cm, $b = 1$ cm, $d = 7.5$ mm, $\rho = 0.8$ g/cm³ (tre) og tyngdens akselerasjon $g = 9.8$ m/s², og finn a og S numerisk.¹

Oppgave 2.

En bjelke med lengde L og masse M er hengt opp på en horisontal aksel en lengde $L/4$ fra bjelkens topp-punkt. Ei kule med masse m og hastighet $\vec{v}$ skytes horisontalt inn i bjelken, i en avstand $L/4$ fra bjelkens nederste ende, og blir sittende fast i bjelken (se figuren). Dette får bjelkeenden til å svinge opp en høyde h – som skal beregnes.

Anta at bjelketykkelse og kulediameter kan neglisjeres i forhold til bjelkelengden L , og at $m \ll M$.

Vis først at bjelkens tregghetsmoment om rotasjonsaksen blir $I = \frac{7}{48}ML^2$.

Finn så vha. lov om dreieimpulsbevarelse uttrykk for vinkelhastigheten til bjelken rett etter at kula har slått inn, ω_0 .

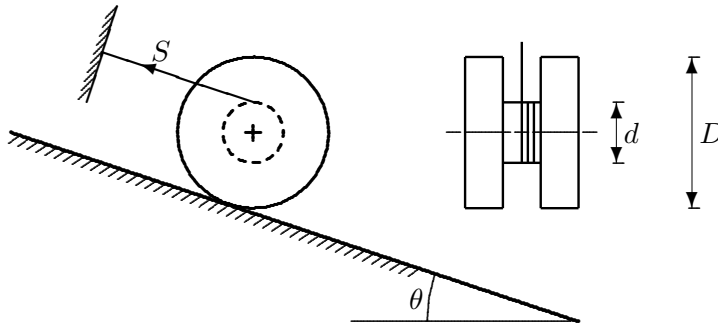
Bruk deretter lov om energibevarelse til å finne et uttrykk for høyden h .

Sett til slutt inn $L = 2$ m, $M = 10$ kg, $m = 100$ g og $v = 100$ m/s, og beregn h numerisk.²

¹Svar: $a = 0.42$ m/s², $S = 0.29$ N.

²Svar: $h = 0.26$ m.

Oppgave 3

Ei snelle – to hjul med diameter D forbundet med en aksel med diameter d (jfr. jo-jo'en i oppgave 1) – ligger på et skråplan med helningsvinkel θ . Ei snor er viklet om akselen, og strukket parallellt med skråplanet til et festepunkt P . Snellas treghetsmoment om akselen er I_T , massen er M , statisk friksjonskoeffisient mot skråplanet er μ_S og kinetisk friksjonskoeffisient (glidende friksjon) er μ_K ($\mu_K < \mu_S$).

Skråplanet bikkes (helningsvinkelen økes) til snella begynner å gli – ved en helningsvinkel $\theta = \theta_0$.

Finn uttrykk for vinkelen θ_0 og for strekket S i snora rett før snella begynner å gli³.

Utrykkene skal kunne skrives på formen $\theta_0 = \arctg [\mu_S(1+D/d)]$ og $S = M g \cdot [(D/d)\mu_S \cos \theta_0]$.

Finn så uttrykk for strekket S_1 i snora når snella har begynt å gli – dvs. å bevege seg lineært nedover samtidig som den roterer.⁴

³Både total kraft langs skråplanet og totalt dreiemoment om akselen må være lik null – dette skulle gi tilstrekkelig med likninger.

⁴Nå er total kraft og totalt dreiemoment forbundet med lineær akselerasjon og vinkelakselerasjon – som henger enkelt sammen – mens friksjonskrafta er kjent.